

OBJECTIU DE L'ASSOCIACIÓ CONTRA LA TORTURA

«Barrionuevo ha de dimitir»

Si Rodolfo Martín Villa, ministre d'Interior per UCD, va saber reformar el pis de l'edifici franquista, José Barrionuevo ha sabut amoblar-lo. Algunes pràctiques dels llogaters, però, continuen.

Joan Pomares

Des de la presa de possessió, al desembre de 1982, de José Barrionuevo com a ministre de l'Interior, les forces que en depenen s'han vist involucrades en una sèrie d'escàndols que han danyat les llibertats públiques i han atacat els drets ciutadans més elementals». Amb aquest parà-

«Una gestió polèmica i contestada».

graf contundent s'obri l'amplíssim informe elaborat per l'Associació contra la Tortura. Folis i folis de denúncia que resumeixen condensadament la contestadíssima i polèmica gestió de qui ocupa la primera cartera socialista d'Interior.

Una gestió que compleix ara un cicle complet de legislatura. Quatre anys de mandat, envoltats «en afers gravíssims de corrupció policial, en

un cèlebre cas de desaparició i en nombrosos errors, situacions irregulars i abusos d'autoritat», que «exigeixen i fan imprescindible la seua dimissió». Amb una llarga llista de raons que avalarien, segons l'Associació, aquesta dimissió. Perquè Barrionuevo s'ha mostrat «com un dels més fermes defensors del manteniment i l'ampliació de la denominada Llei Antiterrorista; ha mantingut en lloc

de responsabilitat funcionaris policials denunciats per la seua actuació sota la dictadura i ha guardat les fitxes policials de l'època franquista. Des del seu Ministeri, s'han realitzat actuacions informatives sobre partits polítics, amb clars indicis d'il·legalitat; no s'ha fet res davant les sospites, ben fonamentades, de relacions entre els GAL i les Forces de Seguretat de l'Estat, ni tampoc davant les greus implicacions policials en les xarxes mafioses».

«Sota el seu mandat —prosegueix la denúncia— han estat i són una constant els maltractaments i les tortures, sempre negats, les detencions il·legals, l'injustificat acaçament policial a la gent jove, la dissolució violenta de manifestacions pacífiques...» En resum, «una actuació policial cada volta més autònoma,

avalada pel govern» i criticada pels denunciants antitortura con a «impune» i «no subjecta a cap control, ni tan sols judicial».

Des que es va formar l'Associació Contra la Tortura ha assistit sistemàticament tots els casos de tortura dels quals ha tingut coneixement. Exercint l'acció popular, però també, segons els seus portaveus, «denunciant davant l'opinió pública la realitat de la

pràctica de la tortura en l'Estat espanyol».

«Que se'n vaja»

La dimissió del titular de l'Interior ja havia estat reclamada en diverses ocasions per l'Associació Antitortura. Però només la decisió de perpetuar José Barrionuevo va provocar el detonant que aquest grup antitortura ha disparat per posar en marxa «una iniciativa pública dirigida a la societat en general».

A tal fi, han confeccionat aquest dossier, que «recull una recopilació dels casos més espectaculars que s'han produït en aquest sentit sota la direcció ministerial de Barrionuevo». I, en general, sobre «totes aquelles actuacions que hagen suposat la conculcació dels drets constitucionals».

«La responsabilitat dels greus abusos i errors comesos per la política

desenrotllada pel Ministeri de l'Interior abraça —segons l'Associació— el govern en conjunt, perquè en moltes ocasions la política d'Interior es dirigeix i es programa des de la Moncloa». «Encara que el responsable directe de l'orientació d'aquesta política és el ministre, l'home que la materialitza. Per tot això, Barrionuevo ha de dimitir. Se n'ha d'anar».

Entre uns altres casos, aquests han estat objecte de denúncia per part de l'Associació:

El 14 de març, a casa i sense haver-se pogut recuperar totalment de les lesions, va morir. La seua família, a través de l'acusació particular, sempre va mantenir que les causes de la mort van ser les tortures. El ministre Barrionuevo va declarar: «Hi ha policies destinats als Cossos i les Forces de Seguretat de l'Estat que han comès delictes terribles». Però, alhora, havia felicitat i havia premiat amb dues medalles els inspectors Mirapeix i Ortiz, processats finalment per l'Audiència. Arran d'aquest cas, el mateix grup socialista va decidir sotmetre a control parlamentari el mateix ministre.

Mort de Santiago Corella «el Nani»

«Primer desaparegut de la democràcia», Santiago Corella va ser detingut el 13 de novembre de 1983 juntament amb la seua dona, Soledad Montero, i tres de les seues germanes. En la mateixa operació policial foren també detinguts Angel Manzano Rubio i la seua esposa Concepció Martín. Tant a Santiago com a Angel, Concepció i Soledad, els fou aplicada la Llei Antiterrorista per ordre expressa del ministre José Barrionuevo.

Les tres germanes del «Nani», les posaren en llibertat sense càrrecs, sense declaració i sense diligència. Així mateix, Concepció Martín. Però Angel

Manzano fou ingressat d'urgència a l'Hospital Provincial dos dies després de la seua detenció i hagué de ser intervingut per fractures, etc. Per la seua part, Santiago Corella desapareixia definitivament també dos dies després d'haver estat detingut, sense que no s'haja tornat a saber res sobre la seua persona, o el seu cadàver.

La seua família ha tingut sempre la certesa que el «Nani» va morir durant un duríssim interrogatori policial i que els mateixos inspectors feren desaparèixer posteriorment el seu cos.

L'Audiència ha processat un comissari i sis inspectors de la Brigada Regional de Policia Judicial. Aquests processaments s'han degut a «detenció il·legal i desaparició, tortures, privació de l'exercici dels drets cívics, aplicació indeguda de la Llei Antiterrorista i falsificació de documents pu-

blics». El Ministeri de l'Interior havia arxivat a mitjan 1985 l'expedient incoat per a investigar els fets. El ministre també firmà condecoracions per a alguns dels policies implicats en aquest delictes.

Mort de Mikel Zabalza

Després de moltes setmanes de recerca infructuosa i enmig d'un enorme escàndol estatal, el cos de Mikel Zabalza apareixia el 15 de desembre de 1985 surant sobre les aigües del Bidasoa. Mikel havia desaparegut la matinada del 26 de novembre pels voltants d'aquest riu. Segons la versió de la guàrdia civil, en nota ratificada pel Ministeri de l'Interior, Zabalza «havia estat conduït a un túnel per a reconèixer un zulo», i «una vegada al túnel i després de pegar un puntelló a un guàrdia civil, va fugir a través d'un forat que va a parar al riu, on probablement va caure».

El defensor del poble va enviar emissaris a la caserna d'Intxaurren-

Tortura i mort de Manuel Castán.

Policia nacional, en situació de supernumerari. José Manuel Castán Belmonte va ser detingut a Madrid l'1 de desembre de 1983. Amador Mirapeix del Pino i José María Ortiz Prieto, del grup sisè de la Brigada Regional de Policia Judicial de Madrid, van efectuar-ne la detenció. Els insults de Castán quan el van requerir perquè s'identificàs van ser, segons la versió oficial, el motiu de la captura. Castán i la seua família sempre van negar aquest fet. Conduït a la DES, va ser traslladat més tard a una sala d'urgències de l'Hospital Provincial, on va ser intervingut quirúrgicament. Perquè, segons va relatar ell mateix amb la barra partida, havia estat objecte de tortures en la dependències de la Brigada.

«Els maltractaments, una costant».

do, on l'havien conduït després de la detenció, observant que «era pràctica comuna posar bosses de plàstic tapant el cap dels detinguts». Bosses col·locades, segons Interior, per mantenir la seguretat dels guàrdies civils. Igualment, després de la visita del jutge de Sant Sebastià, aquest va constatar «l'absència total d'un registre d'entrades i eixides dels detinguts».

Totes les persones que detingueren aquella nit junt amb Mikel van denunciar mals tractes i tortures, i declararen que «van sentir els crits de

Zabalza i els vòmits» a la caserna d'Intxaurreondo.

Desobediència del govern

Per les presumptes tortures aplicades a Tomás Linaza, mentre estava detingut a la caserna de la Salve, Elisabeth Huerta, titular del jutjat de Bilbao on es fan les diligències del sumari d'aquest cas, havia ordenat la compareixença de noranta guàrdies civils per a una roda de reconeixement. Això no obstant, la jutgessa va rebre un ofici a primers de setembre mitjançant el qual se la informava que «per instruccions expresses del govern» la compareixença no tindria lloc.

El ministre Barrionuevo «previ acord amb el ministre de Justícia i amb l'autorització del president del govern», segons va dir davant la Comissió de Justícia i Interior del Congrés va cursar la dita ordre «al director general de la Guàrdia Civil». L'oposició parlamentària de dretes va qualificar el ministre, per boca del diputat José Maria Ruiz Gallardón, d'«incompetent». La d'esquerres, de «delinqüent». I ambdues en reclamaren la dimissió. L'Associació ha valorat com un «dels fets més negatius d'aquest cas la intervenció del govern socialista «per tractar d'impedir l'acció judicial precisament en un sumari per tortures»».

Atrac al Banesto

El més gran botí mai obtingut a Madrid tenia lloc el 31 de gener de 1985. Noranta caixes de seguretat desvalorades en una sucursal del Banesto. Total: dos mil milions de pessetes.

Fins a onze persones són detingudes hores més tard. A tots se'ls aplica la Llei Antiterrorista. Els inspectors Gutiérrez Lobos —àlies «el Guti»— i Adelardo Martínez —àlies «el Peque»—, caps dels grups antiatracament primer i tercer de la Brigada de Policia Judicial, han efectuat les detencions i dirigeixen tota l'operació policial. Dies més tard, molts dels detinguts són posats en llibertat i no tornen a ser acusats de l'atrac.

Al cap d'un temps, Gutiérrez Lobo i Abelardo Martínez, junt amb el comissari Javier Fernández Álvarez i d'altres policies, eren acusats d'«haver organitzat el robatori i d'haver-se apropiat de la major part del botí i fi-guraven, a més, implicats en una àm-

plia xarxa de corrupció o «màfia poli-cíaca» que propiciava atracs i se'n beneficiava.

Lobo i Martínez han estat fa poc condemnats a presó provisional incondicional. Barrionuevo no va comparèixer a donar explicacions fins que l'escàndol no destacà profusament en els mitjans de comunicació i en l'opinió pública. El ministre va assenyalar que havia estat el seu Ministeri i la mateixa policia els que havien descobert la màfia policial i que «gràcies a la seua tasca» podien investigar-se aquestes conductes.

I a més:

— El cas de Manuel Amadeo Abonjo Blanco, inspector del jutge Guillermo Forteza en diversos delictes sobre clubs que ha continuat figurant en actiu malgrat una sentència de l'Audiència Provincial de Bilbao que l'havia condemnat a deu mesos d'arrest i a deu anys d'inhabilitació especial com a autor d'un delicte de tortures en la persona de Xavier Onaindia. Aquest inspector, tot i que el reglament disciplinari de la policia ho prohibeix terminantment, era propietari d'algunes de les màquines escurabutxaques que, paradoxalment, eren instal·lades en els locals que havia d'investigar.

— Les denúncies i sospites múltiples realitzades a l'entorn de la relació i implicacions de membres dels cossos de seguretat de l'estat en la guerra bruta del GAL, autor ja de vint morts. Segons membres de la mateixa guàrdia civil i de l'extrema dreta, el GAL «s'ha gestat en determinats departaments del Ministeri de l'Interior». Noms i cognoms de «vint companys guàrdies civils que hi pertanyien», els ha donats José Velázquez Soriano i «el GAL, el dirigeix la guàrdia civil», ha dit el sergent Luis Cervero Carrillo.

— La demanda del mateix ministre contra el diari *El País* per qüestions d'honor i «per socavar les institucions democràtiques». L'esmentat rotatiu havia publicat les pressions oficials al fiscal que investigava l'assassinat de Santi Brouard; demanda que fou desestimada pels jutges.

— L'espionatge oficial dut a cap contra el PCE, PDP i AP que es querellaren contra el ministre, als quals aquest va respondre que «obtenir una informació interna dels partits no és espionar, sinó una mesura de seguretat». □